

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу **Поврозник Ганни Василівни** за темою: «Використання пробіотичної кормової добавки ПРОПОУЛплв у годівлі перепелів», представлену для прилюдного захисту спеціалізований вченій раді Д 27.821.01 Білоцерківського національного аграрного університету на здобуття наукового ступеня кандидата сільськогосподарських наук за спеціальністю 06.02.02 – годівля тварин і технологія кормів.

Актуальність теми. Забезпечення населення високоякісними та безпечними продуктами харчування є одним із завдань птахівництва. Ця проблема є актуальною протягом багатьох років.

Продуктивність птиці залежить від фізіологічного стану, а саме визначається станом травної системи та складом мікрофлори кишечника. Використання антибіотиків у годівлі птиці призводить до знешкодження не лише шкідливої мікрофлори, але і корисної, крім того, вони мають здатність накопичуватись у м'язовій тканині. Тому, в країнах Європи використання антибіотиків, які стимулюють ріст тварин, у процесі виробництва курячого м'яса заборонено законодавством.

Вирощування птиці без кормових антибіотиків змушує до застосування нових засобів, які б пригнічували патогенну та умовно-патогенну мікрофлору, підвищували конверсію корму, а також мали позитивну дію на загальну резистентність птиці. Використання біологічно активних добавок у годівлі тварин забезпечує максимальне використання поживних речовин, справляє позитивний вплив на перетравність та їх засвоєння, що сприяє раціональному використанню кормів та підвищенню продуктивності тварин. Значні перспективи в цьому питанні відкриваються за використання пробіотиків.

Пробіотичні бактерії запобігають росту патогенних бактерій, стимулюється захисна система власне кишечника та підвищується імунітет організму. Пробіотики формують мікробіоценоз у кишківнику, продукують біологічно активні речовини (вітаміни, ферменти, мікроелементи), створюють несприятливі умови для розвитку патогенної та умовно патогенної мікрофлори, позитивно впливають на перетравність поживних речовин корму, покращують метаболізм і засвоєння поживних речовин, знижують витрати корму на одиницю отриманої продукції та ін.

Дисертаційна робота Поврозник Ганни Василівни, присвячена вивченню впливу пробіотичної добавки ПРОПОУЛплв на живу масу і розвиток ремонтного молодняку та його подальшу яєчну продуктивність. Результати досліджень, викладені у дисертаційній роботі, виконувалися у рамках плану науково-дослідної теми: «Інноваційні напрямки підвищення

трансформації поживних і біологічно-активних речовин кормів у продукцію сільськогосподарських тварин», яка розроблялася на кафедрі годівлі тварин і технології кормів біолого-технологічного факультету Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького на період 2014–2019 рр. (номер державної реєстрації 0108U001022).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Наукові положення, висновки і пропозиції виробництву обґрунтовані, достовірні, логічно виходять із результатів досліджень, мають безперечну цінність для сільськогосподарської науки та виробництва.

Дисертанткою на основі теоретичних та експериментальних матеріалів з метою підвищення яєчної продуктивності та покращення перетравності поживних речовин запропоновано використовувати в годівлі перепелів пробіотичну кормову добавку «ПРОПОУЛплв».

Цифровий матеріал статистично оброблено, проаналізовано, аргументовано, узагальнено, тому наукова інформація, що одержана дисертанткою, не викликає сумніву. Достовірність результатів також повністю підтверджуються первинною документацією.

Висновки і пропозиції виробництву логічно виходять із результатів досліджень, глибоко і всебічно обґрунтовані, мають безперечну цінність для сільськогосподарської науки та виробництва.

Основні положення і результати дисертаційної роботи викладено у 11 наукових працях, із них 6 - у наукових фахових виданнях України, включених до міжнародних наукометричних баз даних; 3 - публікації у збірниках матеріалів наукових конференцій; 2 - патенти на корисну модель.

Вважаю, що дана кваліфікаційна робота пройшла необхідну апробацію для робіт такого рівня; вона є самостійною науковою працею, що має завершальний характер.

Наукова новизна отриманих результатів. Дисертантом уперше встановлено, що на основі комплексного дослідження експериментально обґрунтовано ефективність використання у складі раціону молодняку і дорослих перепелів пробіотичної кормової добавки «ПРОПОУЛплв» та виявлено її позитивну дію на функціональний стан організму ростучого молодняку, обмін речовин і яєчну продуктивність дорослої птиці.

Встановлено, що пробіотик у складі питної води та раціону в цілому позитивно впливає на інтенсивність росту за рахунок підвищення перетравності основних поживних речовин корму, а також відсутності порушень у функціональній діяльності шлунково-кишкового тракту.

Уперше доведено, що згодовування з комбікормом кормової добавки «ПРОПОУЛплв» позитивно вплинуло на морфопродуктивні показники перепелиних яєць.

Значення для науки і практики висновків та рекомендацій. Поставлена в роботі мета досліджень та відповідно з цим наукові положення

викладені в матеріалах експериментальної частини дають підставу стверджувати, що використання в живленні перепелів пробіотичної кормової добавки «ПРОПОУЛплв» сприяє позитивному впливу на яєчну продуктивність, якісні показники м'ясної продукції, обмінні процеси і засвоєння поживних речовин корму, а також інкубаційні показники.

Встановлено оптимальну кількість введення пробіодобавки у питну воду, яку перепели мають можливість постійно споживати. За результатами досліджень підготовлено і запропоновано “Спосіб стимулювання росту молодняку перепелів” (Деклараційний патент України на корисну модель № 112673 від 26.12.2016 р.) та “Спосіб підвищення продуктивності та покращення якості яєць несучих перепелів” (Деклараційний патент України на корисну модель № 113660 від 10.02.2017 р.), які апробовані у господарствах Львівської області і рекомендовані до застосування.

Повнота викладення основних результатів дисертації в опублікованих працях. Основні положення дисертаційної роботи та отримані результати досліджень висвітлені у 11 наукових працях, у тому числі 6 статтях у наукових фахових виданнях України, включених до міжнародних наукометричних баз даних; 3 публікації у збірниках матеріалів наукових конференцій; 2 – патенти на корисну модель.

Зміст автореферату ідентичний змісту основних положень дисертації.

Зміст і оформлення дисертації. Дисертаційну роботу Поврозник Ганни Василівни викладено на 149 сторінках комп'ютерного тексту, який включає зміст, вступ, огляд літератури за темою і вибір напрямків досліджень, загальну методику й основні методи досліджень, результати власних досліджень, аналіз та узагальнення результатів досліджень, висновки, список використаних джерел та додатки. Дисертаційна робота проілюстрована 18 таблицями, 6 рисунками і 5 додатками.

Анотація викладена на 12 сторінках подана державною та англійською мовами, стисло представлені основні результати дослідження із зазначенням наукової новизни та практичного значення та інших вимог до написання анотації.

Вступ дисертаційної роботи написаний логічно на 16 сторінках, відповідно до вимог. Автором обґрунтовано актуальність проблеми, сформульовано мету, що корелює з темою і конкретизується у завданнях, визначено об'єкт та предмет роботи. Логічно окреслено систему використання у роботі дослідницьких методів. Описано зв'язок роботи із науковими програмами, висвітлено наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, подано інформацію стосовно особистого внеску здобувача.

Огляд літератури викладено на 24 сторінках. Автором окреслено низку актуальних питань пов'язаних ефективністю використання пробіотичних добавок в раціон птиці для підвищення продуктивності та

якості і безпечності продукції. Розділ подано достатньо грамотно та доступно.

У розділі **матеріали та методи досліджень** представлено загальні схеми досліджень, інформацію про умови проведення дослідів, а також методики окремих показників. Інформація розділу достатня і відповідає вимогам.

В розділі описані принципи формування піддослідних груп з поданням загальної схеми досліджень та детально розкрито методику проведення досліджень з посиланням на авторів та ДСТУ тощо. Авторка вказує господарство, де проводилися науково-господарські досліди, лабораторії, де оброблялись експериментальні матеріали, методи зоотехнічних, біохімічних та статистичних досліджень.

Результати власних досліджень відповідають схемі досліджень і завданням дисертаційної роботи. Викладені підрозділи відображають суть досліджень і логічно продовжують наступний та відповідний аналіз одержаного матеріалу окремо по кожному досліді з оцінкою виробничої перевірки.

Зокрема, у першому підрозділі викладено результати досліджень впливу згодовування в складі раціону кормової добавки «ПРОПОУЛплв» на ріст і розвиток молодняку та динаміку несучості перепелів.

Другий підрозділ представлений дослідженнями спрямованими на вивчення дії кормової добавки «ПРОПОУЛплв» на продуктивні якості дорослих перепелів, Ліпідні показники у жовтку інкубаційних яєць, якісні показники перепелиних яєць та вивід пташенят.

У третьому підрозділі висвітлено результати дослідження Вплив кормової добавки «ПРОПОУЛплв» на морфометричні та продуктивні показники яєць перепелів.

У четвертому підрозділі досліджено морфологічні та біохімічні показники крові перепелів за умови згодовування в складі раціону кормової добавки «ПРОПОУЛплв».

П'ятий підрозділ представлений показниками протеїнового обміну та активності амінотрансфераз в організмі перепелів за умови згодовування в складі раціону кормової добавки «ПРОПОУЛплв».

У шостому підрозділі наведено дані контрольного забою, а саме морфологічний склад тушок та показники якості м'яса перепелів.

У сьомому підрозділі подано результати балансового досліді на перепелах за умови згодовування кормової добавки «ПРОПОУЛплв».

Восьмий підрозділ містить дані ензиматичної активності у слизовій оболонці 12-типалої кишки перепелів за дії пробіотика.

Економічна оцінка результатів досліджень розраховано у дев'ятому підрозділі.

Десятий підрозділ включає виробничу перевірку отриманих результатів.

У розділі 4. **Аналіз і узагальнення результатів досліджень** викладеному на 17 сторінках, проведено порівняльний аналіз одержаних

власних наукових здобутків, розкрито окремі механізми одержаних результатів в порівнянні з працями інших провідних вітчизняних і зарубіжних вчених з аналогічного напрямку досліджень.

У дисертації викладено 9 висновків та пропозиції виробництву. **Висновки** у кваліфікаційній роботі витікають з результатів власних досліджень, достатньо чітко сформовані. Зроблено актуальні пропозиції виробництву.

Список використаних джерел налічує 308 найменувань в тому числі 124 іноземних, що в еквіваленті складає 40,2% від загальної кількості джерел опублікованих. Додатки містять відомості про апробацію результатів дисертаційної роботи, що відображено у відповідному акті.

Дисертація викладена державною мовою на достатньо високому рівні, згідно вимог «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань».

Відповідність змісту автореферату основним положенням дисертації. Автореферат в повному обсязі відображає матеріали дисертаційної роботи. Основні положення, висновки, пропозиції виробництву є ідентичними в дисертації та авторефераті.

Оцінюючи дисертаційну роботу позитивно, слід звернути увагу на деякі дискусійні положення, зауваження та побажання та отримати на них пояснення:

- За текстом дисертації трапляються граматичні, технічні помилки, описки, редакційні упущення, неточності тощо, наприклад: ст. 2 словосполучення «..які би підтримували...» є некоректним доцільно замінити на «які б підтримували...». На ст. 4 термін «пробіокормодобавки» необхідно подати повністю «пробіотичні кормові добавки»; слово «перепільництво» замінити на «перепелівництво» ст. 17 та інші.

- В розділі «Огляд літератури» виправити посилання на окремих авторів. Наприклад ст. 26 написано «Л. І. Подобіда», в списку літератури Подобед Л. та Подобед Л. ст. 120, 121;

- У розділі «Матеріал і методи досліджень», розділ відображає мету та завдання досліджень, а критерії вірогідності, за якими автором проводилося визначення не вказано, хоча в аналізі табличного матеріалу власних досліджень достовірність наведено. Необхідно описати методики визначення РНК, ДНК та сухої маси жовтка. Крім того, стосовно проведення і організації балансового дослідження, в авторефераті не вказана його тривалість;

- У дисертації наводяться дані про коефіцієнти перетравності поживних речовин залежно від досліджуваного фактору. Виникає питання: чи впливає цей фактор на показники статусу загального стану птиці, особливо за аналізом показників балансового дослідження?;

- Надайте, будь ласка, теоретичне обґрунтування, впливу пробіотичної добавки на витрати корму птицею та як можна пояснити зростання збереженості перепелят в дослідних групах, який вплив при цьому мала пробіотична кормова добавка?;

- Чим можна пояснити вибір для проведення досліджень саме пробіотичної добавки «ПРОПОУЛплв», а не якоїсь іншої? Яке і на якому рівні знаходиться промислове виробництво цього препарату?;

Наведені зауваження не є принциповими та не зменшують позитивної цінності дисертаційної роботи, її актуальності та практичного значення. Загалом дисертація є добре продуманою та вдало виконаною роботою.

Загальний висновок. Вважаю, що недоліки в цілому не знижують наукової та практичної цінності проведених досліджень і основних висновків дисертаційної роботи. Дисертація Поврозник Ганни Василівни за темою: «Використання пробіотичної кормової добавки «ПРОПОУЛплв» у годівлі перепелів є кваліфікованою науковою працею, виконаною з використанням сучасних наукових методик, відповідає вимогам до кандидатських дисертацій. Вона містить дані, які дозволили перевірити та запропонувати використання пробіотичних кормових добавок для підвищення яєчної та м'ясної продуктивності птиці, конверсії корму, виводимості молодняку та якості отриманої продукції перепелівництва. Зроблені висновки і пропозиції повністю випливають із одержаних автором даних і розкривають зміст кожного з розділів дисертації. Результати можуть бути використані в науково-дослідній роботі, навчальному процесі та в господарствах, що спеціалізуються на вирощуванні птиці, зокрема перепелів.

Дисертаційна робота написана державною мовою на достатньому рівні. Оцінюючи в цілому теоретичний і науково-практичний рівень проведених і викладених в дисертації результатів експериментальних досліджень та значення отриманих результатів для наукової, навчальної і виробничої діяльності, вважаю, що дисертаційна робота «Використання пробіотичної кормової добавки «ПРОПОУЛплв» в годівлі перепелів» за формою, обсягом досліджень та змістом відповідає вимогам п. 9, 11, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013р., № 567 зі змінами, а її виконавець Поврозник Ганна Василівна на основі публічного захисту заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата сільськогосподарських наук за спеціальністю 06.02.02 – годівля тварин і технологія кормів.

Офіційний опонент:

кандидат сільськогосподарських наук, доцент
кафедри технології розведення, виробництва
та переробки продукції дрібних тварин
Вінницького національного
аграрного університету

Юлія ПОБЕРЕЖЕЦЬ

Підпис Юлії ПОБЕРЕЖЕЦЬ засвідчую,
начальник відділу кадрів
Вінницького НАУ
